

KALENDARIUM OCHRONY PRZYRODY

- ok. 1020 Bolesław Chrobry nakazał chronić bobry na terenie swojego państwa
- XII wiek Bolesław Kędzierzawy (Mazowiecki) ograniczył polowania na tury
- 1328 r. istniały zakazy używania włoków na Zalewie Wiślanym, wydane przez władze miejscowe
- 1347 Statuty Kazimierza Wielkiego określały kary za wyrąb dębów i innych drzew w cudzych lasach
- XIV w. w Szwajcarii prawo chroniące śpiewające ptactwo
- 1423 Statut Warecki Władysława Jagiełły zakazywał wycinania cisów i innych cennych drzew oraz wywożenia ich z Polski
- 1443 Władysław Jagiełło nakazywał ograniczenie polowań na niektóre zwierzęta m.in. na dzikie konie, tury, żubry, losie, bobry
- XV w. zakaz zabijania skowronków w Norymberdze
- 1529 w I Statucie Litewskim Zygmunt I Stary potwierdził i rozszerzył ochronę bobrów, żubrów, turów, wziął pod ochronę sokoły i łabędzie
- 1538 Zygmunt I Stary wydał prawo dotyczące organizacji polowań królewskich i zabraniające wszelkich innych łowów w Puszczy Białowieskiej. Wchodząc do puszczy nie wolno było mieć ze sobą psa ani broni. Za zabicie grubej zwierzyny groziła kara śmierci
- 1578 Stefan Batory ogłosił dekret zabraniający używania do łowienia ryb nie tylko włoków, lecz także bosaków i sieci o bardzo małych oczkach, wprowadzono okresy ochronne dla ryb odbywających tarło
- 1617 wydano dokument zezwalający poddanym polować na tatrzańskie kozice jedynie w celu złożenia daniny należnej władcy
- 1627 w Puszczy Jaktorowskiej na Mazowszu padł ostatni na świecie tur
- 1671 w Danii Chrystian V wydał zakaz wycinania lasów w południowej części kraju
- XVII w. zakaz masowego niszczenia kwiatów wiosennych w okresie Świąt Wielkanocnych wydany w Munster
- 1765 objęcie ochroną uroczyska leśnego na Wyspie Monasterskiej na Dnieprze ze względu na walory estetyczne
- 1765 Polska Komisja Królewska ostrzega urzędowo przed szkodliwością wypasu owiec w lasach tatrzańskich i przed marnotrawstwem drzewa
- 1805 w Danii „powołano do życia” pierwszy rezerwat przyrody
- 1819 Aleksander Humboldt wprowadził pojęcie pomnik albo zabytek przyrody (Naturdenkmal, Monument de la Nature) w odniesieniu do starych i potężnych drzew
- 1820 wydano carski zakaz polowań na żubry i wstrzymano wyręby w Puszczy Białowieskiej
- 1852 ustanowiono rezerwat przyrody w Fontainebleau pod Paryżem
- 1864 objęto ochroną lasy sekwojowe w Yosemite w Kalifornii
- w połowie XIX wieku objęto ochroną lasy w Yellowstone, gdzie w 1872 roku powstał pierwszy na świecie park narodowy
- 1868 uchwalenie przez Sejm Galicyjski we Lwowie aktu dwóch ustaw: o ochronie rzadkich zwierząt tatrzańskich: świstaka i kozicy („Ustawa względem zakazu łapania, wytępienia i sprzedawania zwierząt alpejskich, właściwych Tatrom, świstaka i dzikich kóz”), wprowadzono też ochronę limby i przygotowano ustawę o ochronie ptaków śpiewających i owadożernych
- 1872 powstał pierwszy w świecie park narodowy w Yellowstone w USA
- 1873 powstało Towarzystwo Tatrzańskie (później Polskie Towarzystwo Tatrzańskie - PTT)
- 1878 zginął ostatni niedźwiedź w Puszczy Białowieskiej
- 1880 Towarzystwo Tatrzańskie zapisało do swego statutu potrzebę ochrony roślin halskich (alpejskich): zagrożonych limb, rzadko spotykanego cisa, szarotek i, obcych Tatrom, różaneczników
- 1884 Gustaw Lettner na zgromadzeniu leśników w Przemysłu przedstawił „Projekt uratowania lasów tatrzańskich, a szczególnie Zakopiańskich, od grożącego im zniszczenia”
- 1886 powstał pierwszy rezerwat przyrody „Pamiętka Pieniacka” - był to starodrzew bukowy koło Złoczowa
- 1888 Pierwszy apel o utworzenie Tatrzańskiego PN autorstwa ks. Bogusława Królikowskiego pt. „Tatry Polskie pomnikiem dla Mickiewicza”
- 1889 Władysław Zamoyski własnym nakładem sił i kosztów kupuje zdegradowane tzw. dobra tatrzańskie i prowadzi zalesianie
- 1890 hr. Włodzimierz Dzieduszycki ustanowił na terenach swoich dóbr rezerwat leśny Pamiętka Pieniacka (50 ha) - pierwszy rezerwat przyrody w Polsce
- 1890 rozpoczęto akcję wysiewania limby w Tatrach (przy udziale turystów)
- 1895 liczebność kozic w całych Tatrach wzrosła do ok. 1000 szt.
- 1902 kilka państw europejskich podpisało Konwencję o ochronie ptaków pożytecznych dla rolnictwa.
- 1902 powołanie Międzynarodowej Rady Badania Morza
- 1909 utworzenie pierwszych w Europie parków narodowych; było to dziewięć parków w Szwecji, m.in. Abisko i Sarek
- 1913 J. G. Pawlikowski w rozprawie pod tytułem „Kultura a natura” sformułował naukowe podstawy ochrony przyrody
- 1913 zorganizowano Międzynarodowy Komitet Doradczy do Spraw Ochrony Przyrody

- 1914-1918 - I wojna światowa przyniosła ogromne straty dla puszczy Białowieskiej. W czasie trzyipółletniej okupacji niemieckiej przeszła okres rabunkowej gospodarki na wielką skalę (z szacowanej zasobności Puszczy - 32 mln m³ drewna wycięto 5 mln m³), w okresie wojny i tuż po niej wytrzebiono wszystkie żubry i łosie, przeżyły nieliczne jelenie
- 1919 powołano rezerwat, który w 1925 r. został przekształcony w Park Narodowy w Białowieży
- 1919 powstała Tymczasowa Rada Ochrony Przyrody (w 1921 została przemianowana na Państwową Radę Ochrony Przyrody)
- 1919 zabito ostatniego żubra w Puszczy Białowieskiej
- 1921 utworzono leśnictwo „Rezerwat” w Puszczy Białowieskiej, które 1 stycznia 1929 roku zostało objęte ochroną ścisłą
- 1921 z inicjatywy prof. Władysława Szafera na terenie będącym własnością Stanisława K. Drohojewskiego powstaje rezerwat dla ochrony łąk wokół ruin Zamku w Czorszynie
- 1922 powstał Międzynarodowy Komitet Ochrony Ptaków, który funkcjonuje do dzisiaj pod nazwą Międzynarodowa Rada Ochrony Ptaków
- 1925 powołanie Międzynarodowego Towarzystwa Ochrony Żubra
- 1925 powołanie Państwowej Rady Ochrony Przyrody
- 1928 powstaje Liga Ochrony Przyrody
- 1928 powstało w Brukseli Międzynarodowe Biuro Ochrony Przyrody, którego działalność przejęła w 1946 r. Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Jej Zasobów, działająca do dziś
- 1931 podpisanie międzynarodowej konwencji o ochronie wielorybów
- 1932 powołanie pierwszego parku narodowego na terenie Polski - Białowieskiego Parku Narodowego (rezerwat został przemianowany na Park Narodowy w Białowieży)
- 1932 Skarb Państwa wykupuje pierwsze ziemie pod utworzenie Tatrzańskiego Parku Narodowego.
- 1932 utworzenie dwóch rezerwatów przyrody: w Puszczykowie i w okolicy jeziora Kociołek, symboliczne otwarcie Wielkopolskiego Parku Narodowego
- 1932 utworzenie rezerwatu w Pieninach pod nazwą „Park Narodowy w Pieninach”
- 1933 utworzenie rezerwatu na Babiej Górze, który stał się zapoczątkowaniem Babiogórskiego Parku Narodowego
- 1934 (10 marca) pierwsza ustawa o ochronie przyrody z 10 marca 1934, dała m. in. podstawy prawne do tworzenia parków narodowych
- 1935 rusza budowa kolejki na Kasprowy Wierch
- 1936 bez zgody Państwowej rady Ochrony Przyrody i Komisji Organizacji Parku Narodowego rozpoczęto na szczycie Kasprowego Wierchu budowę obserwatorium meteorologicznego
- 1936 w związku z podjęciem decyzji o budowie kolejki linowej na Kasprowy Wierch do dymisji podaje się cała ówczesna Państwowa Rada Ochrony Przyrody
- 1939 zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych „O uznaniu Nadleśnictwa Jaworzyna i Zakopanego (go?) w krakowsko-śląskim okręgu Lasów Państwowych za lasy ochronne i o utworzeniu jednostki organizacyjnej szczególnej pod nazwą Park Przyrody w Tatrach”
- 1946 pierwsze rozporządzenie o ochronie gatunkowej roślin w Polsce
- 1947 ustawa o ochronie ryb i raków
- 1948 powstanie Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (*International Union for Conservation of Nature* - IUCN)
- 1949 nowa ustawa o ochronie przyrody, która z kolei ustąpiła miejsca ustawie z 1991 r
- 1950 pada ostatni niedźwiedź w Puszczy Białowieskiej, po wcześniejszej nieudanej reintrodukcji
- 1950 powołanie Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- 1952 dwa pierwsze reintrodukowane żubry wypuszczone z Białowieży na wolność
- 1954 powołanie Tatrzańskiego Parku Narodowego
- 1956 pierwsze zarządzenie o ochronie gatunkowej zwierząt
- 1956 powołanie Ojcowskiego Parku Narodowego
- 1959 powołanie Karkonoskiego Parku Narodowego
- 1960 powołanie Wolińskiego Parku Narodowego
- 1961 utworzenie Światowego Funduszu na rzecz Dzikich Zwierząt
- 1967 powołanie Słowińskiego Parku Narodowego
- 1970 powołano Polski Komitet Ochrony Środowiska Człowieka przy wicepremierze, przekształcony później w Komisję Ochrony Środowiska Rady Państwa, a następnie w Państwową Radę Ochrony Środowiska.
- 1970 powstanie polskiego komitetu „Człowiek i Biosfera”
- 1971 konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego - Konwencja Ramsarska
- 1972 konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, tzw. Konwencja Paryska,
- 1972 powołano Ministerstwo Administracji, Gospodarki Terenami i Ochrony Środowiska
- 1973 konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, tzw. CITES lub Konwencja Waszyngtońska
- 1973 powołanie Bieszczadzkiego Parku Narodowego
- 1974 - powołanie Roztoczańskiego Parku Narodowego
- 1974 konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru morza Bałtyckiego, tzw. Konwencja Helsińska
- 1974 wypuszczenie na wolność pierwszych bobrów
- 1975 - wilk zostaje wpisany na listę zwierząt łownych, z wyznaczonym okresem ochronnym (pierwsza prawna ochrona wilka)
- 1976 utworzono pierwszy park krajobrazowy w Polsce tj. Suwalski Park Krajobrazowy
- 1977 na obszarze Babiogórskiego Parku Narodowego powstał Rezerwat Biosfery „Babia Góra”
- 1977 na obszarze Białowieskiego Parku Narodowego powstał Białowieski Rezerwat Biosfery (1977)

- 1977 na obszarze Słowińskiego Parku Narodowego powstał Słowiński Rezerwat Biosfery (1977)
- 1977 powstał Rezerwat Biosfery „Jeziro Łuknajno” (1977)
- 1979 konwencja o ochronie gatunków dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych, tzw. Konwencja Berneńska,
- 1979 konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt. tzw. Konwencja Bońska
- 1979 Obszar Ochrony Ścisłej Białowieskiego Parku Narodowego w 1979, z racji dużego znaczenia dla kultury i dziedzictwa ludzkości, wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO
- 1979 przyjęcie tzw. Dyrektywy Ptasiej czyli Dyrektywy EWG 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków
- 1980 Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980r., w oparciu o którą powołano Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska. Obie ustawy pozwoliły na znaczne poszerzenie zakresu ochrony przyrody. Mogą być powoływane parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, pomniki przyrody.
- 1981 - Powołanie Gorczańskiego Parku Narodowego
- 1981 - Zarejestrowano Polski Klub Ekologiczny (działający od 1980r.)
- 1982 uchwalenie przez ONZ Światowej Karty Przyrody (World Charter for Nature), z inicjatywy Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych (IUCN) oraz Światowego Programu Ochrony Środowiska (UNEP). Karta uznaje potrzebę ochrony przyrody za warunek ciągłości cywilizacji i przetrwania człowieka, formułuje ogólne założenia w tym zakresie
- 1984 na listę konwencji ramsarskiej wpisano Park Narodowy Ujście Warty, rezerwat przyrody Jezioro Karaś, rezerwat przyrody Jezioro Siedmiu Wysp, rezerwat przyrody Świdwie
- 1985 powołano Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych
- 1986 katastrofa w Czarnobylu
- 1989 pierwsze posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Lechu Wałęsie
- 1989 powołanie Wigierskiego Parku Narodowego
- 1990 powołanie Drawieńskiego Parku Narodowego
- 1990 powołanie Poleskiego Parku Narodowego
- 1991 Deklaracja z Caracas - określa strategię działań na obszarach chronionych
- 1991 Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r.
- 1991 założenie Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków.
- 1992 konwencja o różnorodności biologicznej, będąca wynikiem konferencji ONZ odbytej w 1992 r. w Rio de Janeiro
- 1992 Paneuropejska Strategia Ochrony Różnorodności Biologicznej i Krajobrazowej w Deklaracji z Maastricht „Ochrona Dziedzictwa Przyrodniczego Europy”
- 1992 powstał Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” obejmujący obszar Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Doliny Sanu (Polska), Parku Narodowego „Połoniny”, wraz z otuliną (Słowacja) oraz Nadszańskie Regionalnego Parku Krajobrazowego i Użańskiego Parku Narodowego (Ukraina)
- 1992 powstał polsko-czeski Karkonoski Rezerwat Biosfery na obszarze Karkonoskiego Parku Narodowego (Polska) i Krkonošský národní park (Czechy)
- 1992 powstał polsko-słowacki Tatrzański Rezerwat Biosfery obejmujący obszar Tatrzańskiego Parku Narodowego oraz Tatrzański narodny park (Słowacja)
- 1992 przyjęcie tzw. Dyrektywy Siedliskowej, czyli Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, będącej początkiem Europejskiej Sieci Natura 2000
- 1993 decyzją Światowego Komitetu Koordynacyjnego UNESCO utworzono Międzynarodowy Rezerwat Biosfery Tatr
- 1993 powołanie Biebrzańskiego Parku Narodowego
- 1993 powołanie Parku Narodowego Gór Stołowych
- 1995 na listę konwencji ramsarskiej wpisano Biebrzański Park Narodowy, Słowiński Park Narodowy, Stawy Milickie w Parku Krajobrazowym Dolina Baryczy
- 1995 wilk został objęty ochroną gatunkową w 46 województwach
- 1996 powołanie Narwiańskiego Parku Narodowego
- 1997 Rezerwat przyrody Jezioro Łuknajno wpisano na listę konwencji ramsarskiej
- 1997 Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 r.
- 1999 Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zmienia nazwę na Ministerstwo Środowiska
- 2000 powstał Rezerwat Biosfery „Puszcza Kampinoska” (obejmuje Kampinoski Park Narodowy z otuliną)
- 2002 - (4 lipca) blokada kolejki linowej na Kasprowy Wierch. Akcja „Tatry nie obronią się same”
- 2002 na listę konwencji ramsarskiej wpisano Narwiański Park Narodowy, Poleski Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy, rezerwat przyrody Jezioro Drużno, subalpejskie torfowiska w Karkonoskim Parku Narodowym
- 2002 powstał Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie” (obejmuje Poleski Park Narodowy z otuliną)
- 2002 ustawa o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 9 listopada 2000 r.
- 2004 uchwalenie obecnie obowiązującej Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.
- 2004 wraz z wejściem do Unii Europejskiej w Polsce pojawia się Natura 2000